

Divadlo opery a baletu

JANÁČKOVO DIVADLO

Milý příteli,
milá přítelkyně,

vítej v malém průvodci Janáčkovým divadlem v Brně. V této knížce se dozvíš něco o historii Janáčkova divadla, ale i osobnostech, které se na jeho realizaci podílely. V průběhu listování budou jednotlivé informace doplněny o úkoly, nad kterými je třeba se zamyslet, někde budeš tvořit a psát, jindy budeš ještě aktivnější. Ničeho se neboj! Všechny potřebné informace ke splnění úkolů najdeš přímo v textu, nebo je jednoduše nebudeš potřebovat, protože jejich vyřešení si bude vyžadovat jen lehkou dávku přemýšlení a kreativity. Tuto knížku si můžeš vzít přímo s sebou do budovy Janáčkova divadla, nebo si ji jednoduše vyplnit jen pro sebe v pohodlí domova.

Na následující stránce rovněž najdeš legendu, která Ti napoví, kdy se jedná o soubor nových informací a kdy o úkol s výzvou vždy k nové aktivitě.

Tato aktivní knížka patří:

LEGENDA:

informace

otázka

psaní nebo kreslení

činnost, aktivita

Něco málo z historie Janáčkova divadla

Než se konečně podařilo budovu divadla postavit, předcházelo všemu půl století hledání. Během let 1910–1958 se uskutečnilo celkem sedm architektonických soutěží, jichž se zúčastnilo mnoho architektů z Čech a Moravy. Mezi nimi se vyskytovala jména takových architektů, jako jsou Bohuslav Fuchs, Pavel Janák, Josef Chochol, Emil Králík, Vlastislav Hofman a mnozí další.

Návrhy byly realizovány ve velmi širokém spektru od pozdního historismu přes secesi, kubismus, modernu, funkcionalismus, socialistický realismus až po klasicizující neofuncionalismus.

Pro účel výstavby budovy divadla bylo již dříve zakoupeno místo na nároží Žerotínova náměstí a ulice Veverčí.

Válečné události a podmínky, které souvisely se vznikem tehdejšího československého státu, však celou záležitost oddálily téměř o dvacet let. Záměr postavit divadlo se znovu objevil až v polovině 30. let 20. století. V tomto kole zvítězil Jan Víšek a od té doby se mu divadlo stalo osudným. Roku 1944 dokončil zaváděcí plány, ale do roku 1950 projekt stále přepracovával. Roku 1956 však byla vypsána další soutěž, v níž projektanti situovali budovu už na nové stavenišťě v sadech na Kolišti. A konečně roku 1958 se uzavírá půlstoletá historie záměru postavit nové divadlo v Brně, přičemž závěr soutěže byl opět příznivě nakloněn architektu Janu Víškovi.

JSI ZVĚDAVÝ/Á, JAK VYPADALY NĚKTERÉ SOUTĚŽNÍ NÁVRHY? ZDE SE MŮŽEŠ PODÍVAT...

Návrh ze soutěže z roku 1910

Návrh ze soutěže z roku 1907

**1.) CO TI
PŘIPOMÍNÁ
TENTO NÁVRH?**

.....

.....

.....

Návrh ze soutěže
z roku 1937

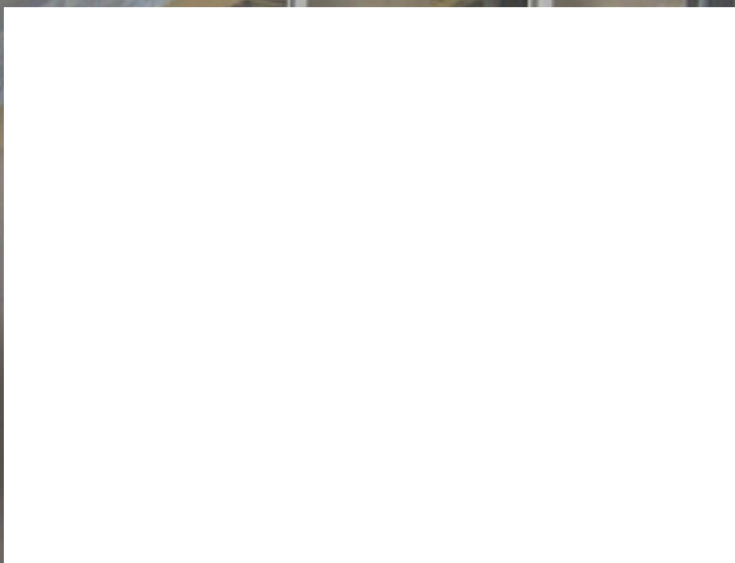
Návrh ze soutěže
z roku 1956

**2.) JAK SE ŘÍKÁ TYPU
ZASTŘEŠENÍ, KTERÉ
VIDÍŠ NA TOMTO NÁ-
VRHU?**

.....

3.) VYUŽIJ SVOU FANTAZII A ZKUS SI TAKÉ NAKRESLIT MALÝ NÁVRH DIVADLA. MŮŽEŠ SE INSPIROVAT OBRÁZKY, NEBO NAKRESLIT RYZE SVOU VLASTNÍ PŘEDSTAVU O PODOBĚ DIVADLA.

JAK VYPADÁ DIVADLO DNES?

Na stavbu divadla byl použit železobetonový monolitický skelet s výplňovým zdivem, na povrchy exteriéru a interiéru byly použity jednak technické, jednak přírodní materiály, zejména kámen, dřevo, ocel, sklo a hliník. Obklady, dlažby jsou z liberecké žuly, šluknovského černého syenitu, bulharského mušlovitého vápence, ze dřev jsou to leštěný íránský jilm a turecký ořech. Okenní stěny jsou tvořeny nosnou ocelovou konstrukcí a hliníkovými rámy.

Divadlo opery a baletu bylo postaveno tak, aby v sobě zahrnovalo všechny potřebné náležitosti pro provoz:

- technický
- umělecký
- společenský

Průčelí divadla

Pohled na divadlo z Jezuitské ulice

4.) NA PŘEDCHOZÍ STRÁNCE JSI SE DOČETL, ŽE DIVADLO BYLO POSAVENO TAK, ABY V SOBĚ ZAHRNOVALO VŠE POTŘEBNÉ PRO JEHO FUNKCI. PŘIŘAĎ K SOBĚ, CO SPADÁ POD KTEROU KATEGORII.

(Pozn.: U jedné funkce může být více správných odpovědí.)

1. TECHNICKÝ PROVOZ

A) JEVIŠTĚ

B) ZKUŠEBNY

C) ŠATNA

2. UMĚLECKÝ PROVOZ

D) FOYER

E) RESTAURACE
A
KAVÁRNA

F) KLUB UMĚLCŮ

3. SPOLEČENSKÝ PROVOZ

G) DÍLNY A SKLADY

1.)

2.)

3.)

A JAK VYPADAJÍ VNITŘNÍ PROSTORY DIVADLA?

Uvnitř divadla samořejmě nesmí chybět jeviště, na které navazují ještě zadní a dvě boční jeviště. Najdeme zde zkušebny, šatny, malírny, dílny, sklady. Hlediště divadla pojme neuvěřitelných 1383 diváků! Je postaveno jako amfiteátr a po jeho stranách se nachází věnce lóží. Najdeme zde rovněž restauraci, kavárnu, ale i klub umělců.

7

Vestibul divadla s tapiserií od Aloise Fišárka

5.) JAKÝ PŘÍBĚH NA TAPISERII ANTONÍN FIŠÁREK ZACHYTL? ZKUS SI NÁVRH TAKOVÉ TAPISERIE UDĚLAT SÁM/SAMA...

8

6.) SEDNI SI SE SKUPINOU SVÝCH KAMARÁDŮ (TŘEBA SPOLUŽÁKŮ) PŘÍMO PŘED TAPISERII. TVŮJ ÚKOL BUDE NÁSLEDUJÍCÍ. DOSTANEŠ PŘED SEBE PAPÍR VELKOSTI A1 A PO DOBU JEDNÉ MINUTY BUDEŠ NA TENTO PAPÍR PODLE VZORU TAPISERIE KRESLIT LINIE, KTERÉ SI VYBEREŠ. PO JEDNÉ MINUTĚ SI PAPÍRY MEZI SEBOU VYMĚNÍTE A BUDEŠ TEN SAMÝ POSTUP OPAKOVAT NA VÝKRES SVÉHO SPOLUŽÁKA. CELKOVÁ DOBA TRVÁNÍ JE 10 MINUT, TAKŽE SI SVÉ PRÁCE MEZI SEBOU VYMĚNÍTE DESETKRÁT. VÝSLEDKEM BUDOU KRESBY, KDE NA KAŽDÉ PRÁCI BUDEŠ MÍT SVŮJ AUTORSKÝ PODÍL. A TECHNIKA? ZÁLEŽÍ NA TOBĚ, JAKOU PREFERUJEŠ...

7.) NAPADLO BY TĚ JEŠTĚ NĚCO, CO VE VNITŘNÍCH PROSTORÁCH CHYBÍ NEBO BY MOHLO JEŠTĚ DOPLNIT JEHO CELKOVOU FUKNCI? ZKUS SE VCÍTIT DO ROLE NÁVŠTĚVNÍKA PŘEDSTAVENÍ A NAPIŠ, CO BY TĚ ZDE POTĚŠILO.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9

Foyer Janáčkova divadla

BUDOVA A JEJÍ UMĚLECKÁ VÝZDOBA

Budova nového brněnského divadla byla slavnostně otevřena v říjnu roku 1965. vzhledem k tomu, že budova nese jméno jedné z největších osobností moravské hudební scény, nemohlo se jako první slavnostní představení hrát nic jiného než Příhody lišky Bystroušky od slavného skladatele Leoše Janáčka! Před „jeho“ budovou nemůže chybět ani Janáčkův památník.

STANISLAV HANZL JAKO TVŮRCE POMNÍKU LEOŠE JANÁČKA

Stanislav Hanzl (*1919) je jeden z našich nejvýznamnějších sochařů. Narodil se ve Šlapanicích nedaleko Brna a těsná spojitost s výtvarným uměním u něj byla patrná již v raném věku. Své první zkušenosti nasbíral u akademického sochaře Františka Proseckého. Později na Uměleckoprůmyslové škole v Brně, konečně na vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Pomník Osvobození z roku 1948 najdeme v jeho rodných šlapanicích. S jeho díly se však můžeme setkat i v jiných městech naší republiky, například v Ústí nad Labem. Dokonce spolupracoval i na restaurování soch na Karlově mostě, Pražském hradě, na zámku Trója a v Anežském klášteře.

8) NA TOMTO OBRÁZKU SE NACHÁZÍ SOCHA LEOŠE JANÁČKA. CO SE TI VYBAVÍ, KDYŽ SLYŠÍŠ JEHO JMÉNO? JEDNOTLIVÉ ASOCIACE VEPIŠ DO PRÁZDNÝCH BUBLIN.

KDO BYL VINCENC MAKOVSKÝ?

Vincenc Makovský (1900–1966) byl významný český sochař, designér, profesor brněnské techniky a Akademie výtvarných umění v Praze. V jeho tvorbě můžeme sledovat cestu od civilismu přes kubismus až po realismus, který je v jeho pozdější tvorbě převažující. Pro Janáčkovo divadlo vytvořil sousoší bratří Mrštíků, které se nachází v zadní části exteriéru Janáčkova divadla. Tato socha byla slavnostně odhalena po zahájení provozu divadla roku

(Pozn.: Doplně, kdy bylo divadlo slavnostně otevřeno.)

12

9.) Z JAKÉHO DŮVODU SI MYSLÍŠ, ŽE VINCENC MAKOVSKÝ ZOBRAZIL PŘÁVĚ SOUSOŠÍ BRATŘÍ MRŠTÍKŮ?

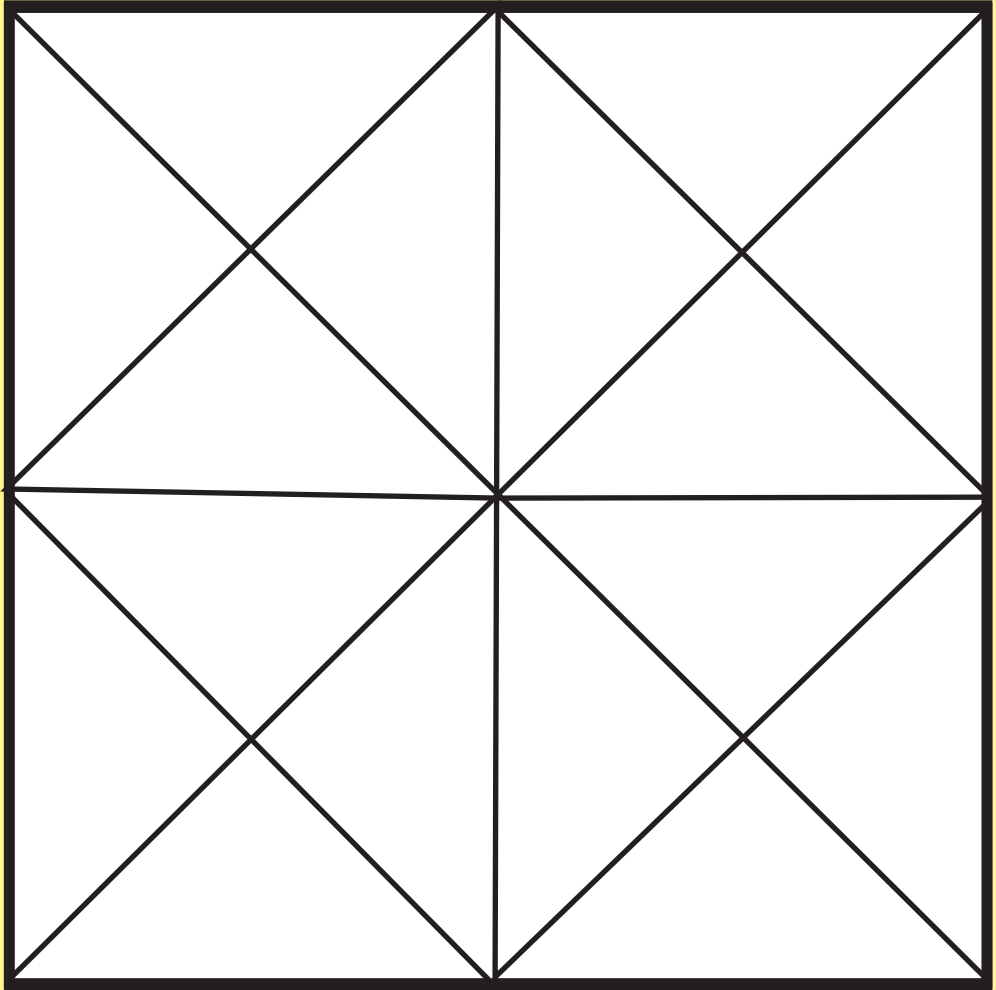
.....
.....
.....

10.) JAKÁ ZNÁŠ JEJICH DÍLA?

.....

11.) POSKLÁDEJ SOUSOŠÍ BRATŘÍ MRŠTÍKŮ A UVIDÍŠ, JAK VYPADÁ.

(Pozn.: Jednotlivé části najdeš v příloze.)

12.) NA ZÁKLADĚ INFORMACÍ, KTERÉ SI PŘEČTEŠ NA NÁSLEDUJÍCÍ STRANĚ, PŘIŘAĎ POMOCÍ PÍSMEN U SNÍMKŮ DÍLA BUĎ K EVĚ KMENTOVÉ NEBO OLBRAMU ZOUBKOVI.

Olbram Zoubek.....

Eva Kmentová.....

Eva Kmentová (1928–1980)

Česká významná sochařka, která proslula tím, že otiskovala do sádry segmenty lidského těla. V 60. letech se zařadila mezi nejzajímavější osobnosti naší umělecké scény. Její díla jsou velmi esteticky a emocionálně silná.

21

**13.) PŘI POHLEDU NA ZÁBRADLÍ NA BALKONECH PRŮČELÍ JANÁČKOVA DIVADLA ZKUS ODHADNOUT, KDO BY MOHL BÝT AUTOREM...
MYSLÍŠ, ŽE BYL JEDEN?**

22

Olbram Zoubek (*1926)

Slavný český sochař, jehož repertoár tvorby je velmi široký. Můžeme se setkat s jeho plastikami jak komorního, tak i monumentálního formátu, ale i s reliéfy. Svá díla často vytváří z olova a cínu, které doplňuje polychromováním nebo zlacením. Byl manželem Evy Kmentové.

14.) STAŇ SE ARCHITEKTEM! ZKUS DOPLNIT K ZÁBRADLÍ OD EY KMENTOVÉ A OLBRAMA ZOUBKA JINOU BUDOVU, K NÍŽ BY SE TAKOVÝ BALKON HODIL. STAVBA MŮŽE MÍT UPLNĚ JINOU NEŽ DIVADELNÍ FUNKCI...

15.) PROJDI SE OKOLO BUDOVY DIVADLA. VŠIMNEŠ SI, NA JAKÝ UMĚLECKÝ OBJEKT JSME JEŠTĚ ZAPOMNĚLI? CO SI MYSLÍŠ, ŽE MÁ TENTO OBJEKT SYMBOLIZOVAT?

.....

.....

Ano, správně, jsou to kruhy, které se nachází před průčelím divadla od Vratislava Karla Nováka (*1946). Kruhy zde byly umístěny při příležitosti BRNO OPEN ART 09 Sochy v ulicích.

23

17

V interiéru divadla na podestách obou bočních schodišť se nachází výplně tabulek z barevného hutního skla. Jejich autory jsou **Stanislav Libenský (1921–2002)** a **Jaroslava Brychtová (*1924)**.

Tito dva umělci patřili mezi velmi významné osobnosti v oblasti uměleckého sklářství. Jejich díla můžeme najít v galeriích a muzeích po celém světě.

25

16.) VEZMI SI PRŮSVITNÉ BAREVNÉ FÓLIE A ZKUS JEDNOTLIVÉ BARVY PŘEKLÁDAT PŘES BAREVNÉ SKLENĚNÉ TABULKY. UVIDÍŠ, JAK SE BARVY ZAJÍMAVĚ PROMĚŇUJÍ.

17.) NA PŘEDCHOZÍ STRÁNCE JSI VIDĚL, JAKÉ VÝPLNĚ MAJÍ OKNA, KTERÁ SE NACHÁZEJÍ U BOČNÍCH SCHODIŠŤ DIVADLA. ZKUS SI DO PRÁZDNÝCH KOLONEK NAKRESLIT NÁVRH VÝPLNÍ TABULEK.

A large rectangular area filled with a repeating pattern of small, interlocking geometric shapes (squares and rectangles). Overlaid on this pattern are ten empty rectangular boxes with thick black borders, arranged in two vertical columns of five. The boxes are intended for drawing the design of theater side stairs.

Slovníček:

amfiteátr	antická řecká stavba eliptického půdorysu pro hry a zápasy
foyer	místnost nebo prostor v divadle nebo při společenském sále určená k oddechu o přestávkách
plastika	trojrozměrné sochařské dílo vzniklé nanášením sochařské hmoty
polychromie	mnohobarevnost, pestré zbarvení plastik nebo architektury
reliéf	plošné sochařské dílo, dosahující iluze prostorovosti a objemovosti, je určeno pro pohled zepředu
skelet	nosná konstrukce z vyztuženého armovaného betonu
tapiserie	tkaná textilie z nebarevné osnovy zcela kryté útkem, často doplňovaná vyšíváním

Správné odpovědi a řešení:

1. odpověď je subjektivní
2. typu zastřešení se říká kopule
3. kreslení
4. technický provoz – B, G
umělecký provoz – A, F
společenský provoz – C, D, E
5. Antonín Fišárek se pro tvorbu své tapiserie inspiroval Příhodami Lišky Bystroušky od Leoše Janáčka + kreslení
6. aktivita
7. odpověď je subjektivní
8. např. hudba, skladatel, opera, Příhody lišky Bystroušky, divadlo, libreto, Hukvaldy, symfonie, ...
9. bratři Mrštíkovi byli velmi významnými osobnostmi spjatými nejen s Brnem, ale i s celou Moravou
10. např. Pohádka máje, Maryša, Rok na vsi, ...
11. aktivita
12. Olbram Zoubek – A, C, D
Eva Kmentová – B, E, F, G, H
13. autory skvostného zábradlí v průčelí Janáčkova divadla jsou Eva Kmentová a Olbram Zoubek
14. kreslení
15. před budovou divadla se ještě nachází nakloněné kruhy od V. K. Nováka znázorňující (a také tento název nesou) Planety, které jsou pohyblivé, ale kvůli bezpečnosti toho času zařezané
16. aktivita
17. kreslení

Literatura:

1. Marie Černá, *Dějiny výtvarného umění*. Praha 2005.
2. Bohumír Mráz, *Dějiny výtvarné kultury*. Praha 2002.

Internet:

1. Historie Janáčkova divadla, *Národní divadlo Brno*, <http://www.ndbrno.cz/o-divadle/historie-janackova-divadla>, vyhledáno 2. 5. 2011.
2. Jan Sedlák, Historie budovy Janáčkova divadla, *Národní divadlo Brno*, <http://www.ndbrno.cz/o-divadle/historie-budovy-janackova-divadla>, vyhledáno 2. 5. 2011.
3. Janáčkovo divadlo, *Wikipedie*, http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan%C3%A1%C4%8Dkovo_divadlo, vyhledáno 2. 5. 2011.
4. Osobnosti, *Město Šlapanice*, http://www2.slapanice.cz/mambo/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=5&Itemid=10, vyhledáno 2. 5. 2011.
5. Paxik, *Osobnosti*, <http://zivotopis.osobnosti.cz/vincenc-makovsky.php>, vyhledáno 2. 5. 2011.
6. Marie Klimešová, Eva Kmentová, Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích, <http://www.galerie-ltm.cz/clanek.php?aid=74>, vyhledáno 2. 5. 2011.
7. Olbram Zoubek, *Galerie Art*, http://www.galerieart.cz/prodej_zoubek.htm, vyhledáno 2. 5. 2011.
8. Stanislav Libenský a Jaroslava Brychtová, *Česká televize*, <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1003542867-stanislav-libensky-a-jaroslava-brychtova/29832323094/>, vyhledáno 2. 5. 2011.

Fotografie :

Titulní list	Autorka fotografie Veronika Kusáková
1.	Autor fotografie neuveden (www.ndbrno.cz, vyhledáno 2. 5. 2011)
2.	Autor fotografie neuveden (www.ndbrno.cz, vyhledáno 2. 5. 2011)
3.	Autor fotografie neuveden (www.ndbrno.cz, vyhledáno 2. 5. 2011)
4.	Autor fotografie neuveden (www.ndbrno.cz, vyhledáno 2. 5. 2011)
5.	Autorka fotografie Veronika Kusáková
6.	Autorka fotografie Veronika Kusáková
7.	Autorka fotografie Veronika Kusáková
8.	Autorka fotografie Veronika Kusáková
9.	Autorka fotografie Veronika Kusáková
10.	Autor fotografie neuveden (www2.slapanice.cz, vyhledáno 5. 5. 2011)

11. Autorka fotografie Veronika Kusáková
 12. Autor fotografie neuveden (www.bvv.cz, vyhledáno 5. 5. 2011)
 13. Autor fotografie neuveden (www.galerieart.cz, vyhledáno 5. 5. 2011)
 14. Autor fotografie neuveden (www.polskyinstitut.cz, vyhledáno 5. 5. 2011)
 15. Autor fotografie Jan Dočekal (www.kulturni-noviny.cz, vyhledáno 5. 5. 2011)
 16. Reprodukováno Jaroslav Malina (www.cenyumeni.cz, vyhledáno 5. 5. 2011)
 17. Autor fotografie neuveden (www.nejlevnejsi-knihy.cz, vyhledáno 5. 5. 2011)
 18. Autor fotografie www.moravska-galerie.cz (www.radio.cz, vyhledáno 5. 5. 2011)
 19. Autorka fotografie Klára Pučerová (www.e-architekt.cz, vyhledáno 29. 5. 2011)
 20. Autor fotografie neuveden (www.linkos.cz, vyhledáno 5. 5. 2011)
 21. Autor fotografie neuveden (www.cesi.sk, vyhledáno 5. 5. 2011)
 22. Autor fotografie neuveden (www.zoubek.wz.cz, vyhledáno, 5. 5. 2011)
 23. Autorka fotografie Veronika Kusáková
 24. Autor fotografie neuveden, (www.gallery.cz, vyhledáno 5. 5. 2011)
 25. Autorka fotografie Veronika Kusáková
- Závěrečný list
Příloha
- Autorka fotografie Veronika Kusáková
Autorka fotografie Veronika Kusáková
Autorka fotografie Veronika Kusáková

Autorka: Bc. Veronika Kusáková
Název: Divadlo opery a baletu Janáčkovo divadlo
Cílová skupina: všichni tvořiví jedinci
Inspirace: Divadlo opery a baletu, Janáčkovo divadlo (Jan Víšek + Vilém Zavřel = vítězný soutěžní návrh, Otakar Oplatek + Vilém Zavřel = projekt, Ivan Ruller + Boleslav Písařík + L. Pokorná = interiéry; 1960–1965, Rooseveltova 7, Brno-střed)
Odborné vedení: Mgr. Alice Stuchlíková

Aktivní knížka je jedním z výstupů semináře Metodika galerijní pedagogiky na katedře výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v jarním semestru 2011.

